marlies | dekkers

George Clooney in naoorlogs Berlijn
Kunst 21

Gezocht: hoofdredactrice
Media 26

Voorkant

De presentatie van het boek Stout van Marlies Dekkers en Heleen van Royen, zaterdagavond op de Huishoudbeurs in Amsterdam, in de aanwezigheid van vier van de in het boek geportretteerde vrouwen. Van links af: Catherine Keyl, Willeke Alberti, Marlies Dekkers, Yolanthe Cabau van Kasbergen, Sylvana Simons en Heleen van Royen. Foto Jean Pierre Jans/de Volkskrant

Grijp die kans

Lingerieontwerpster Marlies Dekkers en schrijfster Heleen van Royen maakten een boek over vrijgevochten vrouwen, *Stout*. 'Een vrouw die hard wil werken, vinden ze gestoord.' Door **Henrico Prins**

Dat had zij weer. Durfde ze, voor het eerst in haar leven, een lingerieset te kopen voor een bedrag waar ze vroeger een week voor moest werken, gaf bij de eerste de beste gelegenheid de string de geest. Hup, daar flubberde dat rode ding naar beneden. Heleen van Royen, de gevierde schrijfster, had flink de pest in. Dus: terug naar de winkel.

Het duurde niet lang voordat Marlies Dekkers, de gevierde lingerieontwerpster, het relaas vernam. Vervelend dat het nou net een string uit haar collectie moest zijn; vervelend ook dat het slachtoffer iemand was die ze bewonderde. Dekkers: 'Ik had De gelukkige huisvrouw, Heleens debuut, ademloos uitgelezen. Daarna dacht ik: die zou ik wel heel graag willen ontmoeten. Overkomt me dit. Terwijl ik me zo laat voorstaan op de kwaliteit van mijn spullen.'

Maar een doos vol strings was zo opgestuurd, en daarna het de eerste ontmoeting niet lang op zich wachten. Ze bleken behalve hun geboortejaar, 1965, nog meer gemeen te hebben. Vieel meer. 'De eerste keer dat we uit eten gingen, hebben we alleen maar gepraat', zegt Dekkers. 'Het eten op tafel hebben we niet eens aangerakt. Het ging zo diep.'

Nadenkend vertelde Dekkers geïnscheerd te zijn door generaties, door vrouwen en door het 'frijzondere punt' waar in dat verband de geschiedenis is beland. 'Wij, onze generatie, wij horen bij de eerste vrouwen die in staat zijn heel veel dingen aan te pakken. Als je die duizenden en duizenden jaren bekijkt waarin vrouwen in een beperkte positie werden gedrongen, kun je er niet omheen: wij kunnen echt meedoen.'

Daar wilde ze 'iets mee'. Dekkers: 'Ik wilde dat graag heel breed vertellen, maar ik ben van nature niet zo, eh, niet zo...'

Van Royen, lachend: 'Daar had ze mij voor nodig.'

Dekkers: 'Ja, nou ja, haar werk leest makkelijk, maar er zit ook veel in.'

Van Royen: 'We wilden het ook graag samen doen, op onderzoek uitgaan en zo'n boek maken. We waren allebei nieuwsgierig: zijn wij nou de enigen, of zijn er meer vrouwen die met dezelfde gedachten worstelen?'

In hun hoofd spitste dat gevecht zich toe op het idee dat veel vrouwen welnwaar op eigen benen zouden moeten kunnen staan, maar dat daarvan tot nu toe bar weinig terechtkomt – en dat die situatie in Nederland aanmerkelijk schrijnender is dan elders in de westerse wereld. Dekkers en Van Royen wilden graag weten wat de doorslag gaf bij vrouwen die zelfstandigheid wel degelijk hoog in het vaandel hebben staan. Er waren er elf die toebaptiste; elf bekende, Nederlandse vrouwen die iets zagen in het plan dat sinds dit weekeinde in boekvorm in de winkel ligt onder de titel Stout.

Daarmee wilden de schrijfsters niet in de eerste plaats rimpelen op de seksuele context van dat woord. Kijk maar na op de 'Schaal van Stout', die ze ontwerpen zodat vrouwen kunnen zien hoe het staat met hun eigen stoutheidsgraad. De schaal loopt van 1 tot 13, met achteteenvolgens de eigenschappen levenslustig, nieuwsgierig, creatief, ambitieus, ondernemend, succesvol, grensverleggend, risiconeemend, weerkrachtig, dominant, manipulatief en ongenaakbaar.

Stoutmoedig vindt Dekkers ook een mooiere beteknis van het woord stout dan ondeugend. En Van Royen regt: 'Het moet is dat er veel uuit.'

Ze signaleren dat het Nederlandse vrouw nogal ook ontbreekt aan de door hen genoemde eigenschappen. Van Royen: 'De Nederlandse vrouw is helemaal niet zo geëmancipeerd, ze is voor haar geld afhankelijk van mannen. Dat is toch schokkend?'

Dekkers: 'Ik denk er geen commentaar over.'

Van Royen: 'Marlies is niet mild.'

Dekkers: 'Ik kijk liever naar waar we vandaan komen. Als je goeden, je oma en je overgrootmoeder allemaal huisvrouw zijn geweest en wij zijn de eersten die goede scholing hebben gehad, die alle kansen krijgen, dan is de vraag toegute: grijp je die kans, of grijp je hem niet? Maar geef het even tijd.'

Van Royen: 'Marlies zegt dat het allemaal wel goedkomt. Maar ik vraag me af of het vanzelf de goede kant opgaat. Het staat ...'

Dat gebrek aan vooruitgang is terug te vinden in de cijfers, zegt Van Royen. In hun boek hebben ze de in december verschenen emancipatiemonitor aan het twee vertrekpunten onderzoek waarin het emancipatieproces in de Nederlandse samenleving wordt blootgelegd. Het zijn allesbehalve hoopgevende statistieken, zegt Van Royen: 'Vrouwen mogen betaald werken en ze kunnen het, maar ze hebben het te goed.'

Dekkers: 'Voor mijn werk reis ik de hele wereld over. Je zou dat de arbeidsparticipatie van vrouwen overal normaal wordt gevinden, maar in Nederland...'

Van Royen: 'In Nederland wordt het niet gewaardeerd. Je mist geld als je hard werkt. Waarom zou je als vrouw zo hard werken voor de belasting?'

Dekkers: 'Ik word hier ook voor gek versleten omdat ik ongelooflijk hard wil werken. Dat iets te bereiken.'

Van Royen: 'Ja, dat vind je ze gestoord, dan ben je niet feminaal normaal.'

Opvallend genoeg zijn het in Stout de jongste vrouwen die er in dat opzicht de conservatieve meningen op nahouden. Aan Yolanthe Cabau van Kasbergen (21) regt dat ze voor de liefde haar carrière 'van de ene op de andere dag zou kunnen opgeven'; tv-presentatrice Renate Verbaan (27) verwacht dat het verzorgen van toekomstige kinderen de eerste paar jaar vooral op haar zal neerkomen, want 'een kind heeft zich altijd meer aan zijn moeder, het is belangrijk om die binding te hebben. Ik denk dat ik er minimaal drie jaar voor uittrek.'

Waarschijnlijk, oppert Dekkers, denken ze er anders over als ze ouder zijn. Van Royen: 'Moeten ze de verhalen van tv-presentatrices Sylvana Simons en Anita Witzier maar eens leren. Die hebben scheidingen achter de rug en zijn dankzij hun beroep financieel onafhankelijk. Die kunnen doen. Nou, dan beseef je wel hoe belangrijk het is je economische zelfstandigheid te bewerkten en te behouden.'

Daarin kunnen vrouwen wel iets opzuigen van mannen, zegt Dekkers. 'Mannen lopen met een enorm reclamebord op hun rek en bluffen zich overal doorheen. Die zeggen rustig: ik, dat kan ik, daar moet je mij voor hebben. Terwijl een vrouw eerlijk zou zeggen: ik weet niet zeker of ik het kan. Maar dat wil natuurlijk niet zeggen dat vrouwen slechter zijn.'

Mannen hoef je niet verzantwoordelijk te houden voor de rol waarin vrouwen gemanoeuvreerd zijn, vindt Van Royen. Met instemming citeren ze in Stout de ex-vrouw van voormalig wielrenner Lance Armstrong, Kristin, die zichzelf opeens terugvond als slovende huismoeder en daaraan haar huselijk kapot zag gaan. 'Pas later realiseerde ze zich', zegt Van Royen, 'dat ze dat uit zichzelf was gaan doen. Dat Lance het nooit van haar gevraagd had.'

Dekkers denkt dat vrouwen 'op het dwangmatige af' kunnen bouwen aan luchtkastelen. 'We hebben een sprookje in ons hoofd, een beeld waaraan we willen voldoen. Dat zit in ons DNA, het archetype zit heel diep in ons.'

Van Royen: 'Wij moeten nu eenmaal appeltaarten bakken.'

Dekkers: 'Maar we kunnen nu tegen ons instinct ingaan, en we moeten leren inzien dat we daar uiteindelijk gelukkiger van worden. Veel vrouwen moeten zichzelf bij de kladden pakken en zeggen: wat je nu doet, daar wordt niemand blij van.'

Heleen van Royen en Marlies Dekkers: Stout
ISBN 978 90 499 5036 1
Huif, € 17,50

Marlies Dekkers

1965 - geboren in Oosterhout op 29 November
1991 - studeert cum laude af aan Kunstacademie St. Joost in Breda
1992 - krijgt beurs voor ontwikkeling lingeriemerk; begint kledingrijn Londresses
1997 - exposeert in Kunsthal, Rotterdam
1998 - geboorte dochter Zilver
2002 - presenteert nachtkledinglijn Nightdressed
2005 - ontvangt Grand Seigneur, belangrijke Nederlandse modeonderscheiding

Heleen van Royen

1965 - geboren in Amsterdam op 9 maart
1987 - studeert af aan School voor de Journalistiek, Utrecht; werkt nadien voor onder meer Radio Noord-Holland en actrijfm na 1993 columns voor bladen als Yes en Groter Groningen
1992 - geboorte dochter Olivia
1994 - geboorte zoon Sam
2000 - romandebuut: *De gelukkige huisvrouw*
2003 - tweede roman: *Godin van de jacht*
2005 - verhuist naar Portugal
2006 - derde roman: *De ontsnapping*

Een dwarsdoorsnede van generaties vrouwen

In hun boek *Stout*, dat zaterdag op de Huishoudbeurs in Amsterdam werd gepresenteerd, ondervragen Heleen van Royen en Marlies Dekkers elf bekende Nederlandse vrouwen. 'Ze moesten toppers zijn in hun vakgebied', zegt Van Royen, 'en voor ons de functie van rolmodel innemen.' Dekkers en Van Royen wilden bovendien 'een dwarsdoorsnede van generaties' bieden. De jongste geïnterviewde, actrice Yolanthe Cabau van Kasbergen, is 21 jaar; de oudste, zangeres Willeke Alberti, is 62. Tussen die uitersten is komen onder anderen tophockeyster Fatima Moreira de Melo, oud-wielrenster Leontien van Moorsel, tv-presentatrice Anita Witzier, dj/cabaretier/presentatrice Claudia de Breij en tv-journalist Catherine Keyl aan het woord. De gesprekken gaan over hun afkomst, over hun partners, over hun seksleven en hun werk, maar het voornaamste raakvlak tussen al die vrouwen blijkt de manier waarop ze hun zelfstandigheid bevechten of bevochten hebben. De allerjongste generatie vrouwen is in het boek ook nog vertegenwoordigd. en wel door Dekkers dochter Zilver (8) en Van Royens dochter Olivia (14), die een andere betekenis hechten aan het woord stout dan de oudere vrouwen. Zilver: 'Het stoutste wat ik heb gedaan, is zelf mijn haar afknippen en in de gordijnen knippen.' Olivia: 'Het stoutste wat ik heb gedaan, is de vloer immeren met potjes crème van mijn moeder. Ik was toen een een kleuter.'

Martin Bril
Moment

De zondagmiddag glijdt voorbij. Altijd mooi. Langzaam komt de avond in zicht. Ergens in huis hoor ik een dochter zingen. Echt een lieslje is het niet, het gaat van lalalalala. Het klinkt zorgeloos. De deuren naar de tuin staan open, de vogels fluiten, in de bijkeuken draait de wasmachine zijn programma af.

Bestaat God?

Ik denk dat het antwoord op die vraag eenvoudig is. Nee, bij bestaat niet. Maar gesteld dat er tóch iets hogers is, een almachtige hand die alles stuurt (velen schijnen daarin te geloven), dan bevindt dat hogere zich in de drie-eenheid van open deuren, vogels en een draaiende wasmachine – of laat ik het zo zeggen: in de perfecte aanenhang tussen die drie dingen, gecombineerd met de zingende dochter, laat ik dat niet vergeten. Meer God kan er niet zijn, op dit moment.

Dan is het voorbij.

Een buurvrouw laat haar kind de tuin in. Hij rijdt op een plastic tractor tegen een boom, valt uit het zadel en begint te huilen. Elders in de binnentuin opent iemand zijn balkondeuren om matten uit te kloppen. In de verte beiert een kerkklok, en een politiewagen passeert met gillende sirene. Een radio schalt, een stofzuiger loeit, een buurman acht de tijd rijp om zijn vlakschuurmachine te testen. De telefoon gaat, op de radio buiten slaat een stem over. Sven Kramer rijdt een wereldrecord op de 10 kilometer.

Heeft het leven zin?

Ook op die vraag kan het antwoord kort zijn: neen. Vorige week trof ik in een Nijmeegs revalidatiecentrum een jonge vrouw met een dwarslaesie, als gevolg van een autoongeluk. Zij gelooft in niets, en in niemand, behalve in zichzelf en haar vrienden. Als ze al haar wilskracht aanwendt en dag en nacht oefent, kan ze misschien op termijn haar handen en armen weer gebruiken. Kan ze dat eenmaal, dan wil ze op zichzelf gaan wonen. Haar hoogste doel: weer auto kunnen rijden.

Toen ik aan haar bed zat, kon ze nog helemaal niets, behalve haar hoofd bewegen, denken, praten en roken als iemand haar een sigaret tussen de lippen hield. Champagne dronk ze door een rietje. Ik durfde haar niet te vragen of het leven zin had, maar ik weet zeker dat ze 'nee' had geantwoord.

Geen zin.

Maar toch straalde deze vrouw ontzettend veel levenslust uit. Haar ogen glinsterden, haar wangen waren rood.

Niets in haar wilde bij de pakken neerzitten (ze kon niet eens zitten), niets in haar wilde opgeven; ze had zin in het leven. Mensen die zin in het leven hebben, valt mij weleens op, stellen zich meestal niet de vraag of het wel zin heeft. Ze hebben wat anders aan hun hoofd.

Het enige waar je naar kunt streven is zo'n zeldzaam moment waarop alles met elkaar in balans is: tuindeuren die openstaan, een fluitende merel die het voorjaar beloeft, een wasmachine die draait, een zingende dochter in huis. Even lijkt verder niets van belang, een gevoel van stille euforie is het gevolg. Je leeft, en alles klopt.

Daar gaat het om.

Tot zover deze overpeinzing van een zeggelovige dominee die nog één vraagt heeft: waar komt zo'n moment van het geluk eigenlijk vandaan, of heeft het geen zin je dat af te vragen? Pluk het, als het voorbijkomt. Dat is het antwoord.

Vrijplaats Biesprint
Interviewfragmenten

1. Ziet u mogelijkheden om uit de impasse te geraken?
'Nee, verder overleg is geen optie voor ons.'
Is er überhaupt nog een optie die onderzocht kan worden?
'Nee, ook het zoeken naar een optie is op dit moment geen optie.'

2. Wat gaat u doen aan de misstanden, sterker nog: waar kunt u op worden afgerekend?
'Ik ben heel erg geschrokken, sterker nog: ik ben verbijsterd.'
U hebt maatregelen aangekondigd, sterker nog: de besluitvorming is een heel eind rond.
'Die is in gang geraat, sterker nog: de maatregelen zijn al van kracht.'
U hebt de kritiek niet afgewacht, sterker nog: u hebt die op voorhand naast u meergezegd?
'Er moest nú iets gebeuren. Komt er alsnog kritiek dan negeer ik die, sterker nog: als laatste optie overweeg ik juridische stappen.'

3. Samenvattend: het is een kwestie van heel erg manoeuvreren.
'Zeker, maar je moet daarbij heel erg proberen aan je eigen opvattingen vast te houden.'
En dat valt u moeilijk.
'Dat kan heel erg moeilijk zijn, ja.'
Heel erg bedankt voor dit gesprek.

4. 'U zegt in feite dat het zo in principe eigenlijk niet langer kan.'
'Dat zijn uw woorden.'
Doorgaan is dus wel degelijk een optie?
'Dat zeg ik niet. Maar dat het zo niet langer kan, heeft u mij niet horen zeggen.'
Toch zegt u: we stoppen ermee.
'Nogmaals: dat zijn uw woorden. Kijk, het mag natuurlijk nooit de kant van vorig jaar opgaan. Ook toen lagen twee opties voor, maar het draagvlak was...'
Helaas, we moeten eruit. Het is duidelijk: u gaat in feite eigenlijk een beetje door. Tot zover heel erg bedankt.

Vrijplaats wordt deze week verzorgd door Wim de Bie, hoofdredacteur van beeldag.vpro.nl.

de volkskrant, 12 februari 2007